

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Fanny Sahlén
Biolog
031 - 60 52 02
0705 - 51 52 73

Beslut
2006-12-21

Dnr
511-33743-2001

Sida
1(8)

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Valdalssjön i Lilla Edets kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan

Administrativa uppgifter om naturreservatet

Namn:	Valdalssjön
RegDOS ID	14-02-141
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Lilla Edet
Ungefärlig mittpunkt	1280561; 6462140
Kartor	Topografisk karta: 8B Vänersborg SO Ekonomisk karta: 8B2g (8126)
Fastigheter och ägare:	Statens Naturvårdsverk
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Förre markägaren innehar jaktarrendet</i>
Areal:	11 ha, varav 9,6 ha skog (1,8 ha granskog, 1 ha ädellövskog, 3,3 ha barrsumpskog och 3,5 ha lövblandad barrskog), 0,7 ha vatten; 0,7 ha rikskärr
Förvaltare:	Stiftelsen för Västsvenska Fritidsområden (Västkuststiftelsen)
Natura 2000-beteckning:	SE0530150
Naturgeografisk region:	Sydöstra Norges och sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap; Östfold - Dalslandsområdet, 21 a
Objektskategori:	SM skogs-/myrmosaik
IUCN-kategori:	1a

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Valdalssjön.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen utser Västkuststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara de värdefulla livsmiljöerna bestående av en kalkrik agsjö med omgivande skog och rikkärr i gynnsamt tillstånd.
- strukturer och funktioner som ostörd hydrologi, hävdade rikkärr och död ved ska förekomma i för livsmiljöerna gynnsamt tillstånd
- bevara följande inom området förekommande naturtyper och/eller arter som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd: Kalkkärr med gotlandsag (7210)

Syftet skall tryggas genom att:

- hydrologin i området restaureras och därefter tillåts vara opåverkad
- rikkärret hålls öppet
- skogsmarken skyddas från åtgärder i form av rationellt skogsbruk och exploatering.

Beslut om föreskrifter för naturreservatet

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet fattas med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luft- eller markledning, stängsel eller hägnad.
4. Anordna upplag.
5. Borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödsla.
9. Jaga skogshöns eller hare.
10. Utplanterar främmande växt- eller djurart.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga vandringsled samt sätta upp informationstavlor och/eller andra anordningar.

3. Röja, naturvårdsgallra och utföra slätter.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas. Fastigheten ägs av staten.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande.
2. Plocka eller gräva upp växter eller insamla vedsvamp, lav eller mossor i kärr och sumpskogar.
3. Tillvarata eller på annat sätt skada torraka, låga eller vindfäll.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Valdalssjön är belägen norr om Hjärtum i Lilla Edets kommun. Området nås genom att man går till fots från parkeringsplatsen vid Valdalsbergens naturreservat, som ligger ca 2,5 km S om Valdalssjön. En alternativ väg att nå området beskrivs i boken Botaniska utflykter i Bohuslän (Blomgren, E m fl 2006) "Till Valdalssjön kommer man från vägen mellan Uddevalla och Utby. Vid Nötebron alldeles intill Gropsjön kan man parkera vid väggkanten. Därifrån är det knappt 2 km att gå på bommad skogsväg fram till Valdalssjön."

Natur- och kulturvärden

Valdalssjön ligger inom det s k Bredfjället-Väktorområdet, där starkt kuiperade och höglänta partier alternerar med nedskurna dalgångar. Värdekärnan i reservatet är Valdalssjön med omgivande rikkärr och två nyckelbiotoper av blandsumpskog. Området ligger i en utpräglad sänka omgiven av relativt branta sluttningar som i östra delen av reservatet är bevuxna med mer eller mindre unga blandskogar av gran, tall, ek och triviallöv. I norra delen ligger en mogen granskog med rikligt med död ved. Valdalssjön är en liten rund kalkrik agsjö. I sjön finns klart, kallt och mineralrikt källvatten och den hyser en rad olika kransalgsarter. Här finns den rikligaste förekomsten i Bohuslän av gotlandsag (*Cladium mariscus*). Agen växer i ett smalt bälte kring sjön. På partier av gungflyn förekommer bland annat snip. Breda vassbälten omger våtmarkerna. Mossfloran i området är intressant och här påträffas de flesta typiska rikkärrsarterna. Området hyser stora naturvärden trots påverkan av dikningar som utfördes under 1990. Dikena lades igen under 1991, men området avvattnades även efter detta. Hydrologin har till viss del ytterligare återställts genom de bäverdämnena som kommit till på senare år. På grund av sin individ- och artrikedom är området mycket användbart för undervisning och forskning.

En gammal landsväg tangerar reservatet i söder och löper utmed östra gränsen där den möter en större skogsbilväg i norr. En torpruin, Högalid ligger i närheten.

En utförligare beskrivning av områdets värden finns i skötselplanen, bilaga 3.

Friluftsliv

Valdalssjön ligger i närheten av naturreservatet Valdalsbergen. Området är främst av botaniskt intresse, men här finns också goda möjligheter att studera bäver. En utmärkt utsiktsplats finns i de högt liggande partierna på östra sidan, varifrån hela naturreservatet kan beskådas.

Markanvändning

Valdalssjön ligger i ett område som idag domineras av skogsbruk. Bredfjället-Väktorområdet är starkt påverkat av skogsbruk, men innehåller även opåverkad gammelskog. Fjället anses ha varit skoglöst fram till slutet av 1800-talet, men uppgifter om att omfattande dimensionshuggningar gjordes redan i mitten av 1920-talet tyder på att skogarna på flera håll kan vara äldre.

Bebyggelse och anläggningar

Det finns inga anläggningar inom reservatet. Parkeringsplats finns vid Valdalsbergens naturreservat, söder om Valdalssjön.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Valdalssjön är belägen inom Väktorområdet, som är av riksintresse för naturvård och friluftsliv. Området föreslogs i naturvårdsplanen för dåvarande Älvsborgs län (1974) att skyddas enligt 19 § naturvårdslagen. Området har sedan 1960-talet uppmärksammats i botaniska artiklar och flera olika inventeringar. I inventeringen av rikkärr i Hjärtums socken 1995 (Stenström m fl) anges området ha högsta naturvärde och på grund av den stora art- och individrikenheten vara av särskilt intresse för bevarande av biologisk mångfald. Blandsumpskogarna i anslutning till Valdalssjön finns med i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering.

Kommunal översiktsplan

I den kommunala översiktsplanen (1993, aktualiserad 1998) anges att pågående markanvändning bör fortsätta oförändrad och att naturvårdens och friluftslivets intressen bör skyddas. Området anses ha högsta naturvärdesklass i kommunens naturvårdsplan.

Internationell betydelse

Valdalssjön med närliggande våtmark ingår i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000. Regeringen fattade beslut i juni 2001 att redovisa Valdalssjön till EG-kommissionen enligt habitatdirektivet (92/43

EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter med anledning av agsjön.

Befintliga områdesskydd

Delar av området omfattas av strandskydd. Marken är inköpt av Statens Naturvårdsverk.

Ärendets handläggning

Delar av området ingår i Natura 2000-nätverket sedan juni 2001. I samband med bildande av reservatet Valdalsbergen tog en av markägarna, Dan Andersson, upp frågan med länsstyrelsen om intresse fanns för att också bevara Valdalssjön. Markägaren kände till områdets höga värden och såg det som positivt att även detta område skyddades.

Lilla Edets kommun och Skogsstyrelsen har fått förslaget till naturreservat för kännedom och eventuellt yttrande. Skogsstyrelsen och Lilla Edets kommun har lämnat värdefulla synpunkter som så långt möjligt har inarbetats i skötselplanen. Skogsstyrelsen anser att ett förtydligande av vilka åtgärder som kan utföras i nyckelbiotoperna behövs. Länsstyrelsen kommer därför att tillsammans med Skogsstyrelsen ta fram ett dokument med en mer detaljerad skötselanvisning för dessa delar. Lilla Edets kommun har påpekat vikten av att undersöka vilka arter av kransalger som finns i sjön då kunskapen om artförekomsten idag är liten. Kommunen trycker även på vikten av att göra området tillgängligt genom att anlägga stigar och att den föreslagna uppföljningen av hydrologin utförs.

Västkuststiftelsen, Naturskyddsföreningen i Lilla Edet och Bohusläns Botaniska Förening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Förslaget har inte remitterats till Naturvårdsverket då området är inköpt i sin helhet av staten.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Det är av stort allmänt intresse att Valdalssjön med sina kalkgynnade växt och algarter bevaras och utvecklas. Dessa värden hotas av den markavvattning som sker genom de i området befintliga diken. Området är också känsligt för avverkning och andra skogsbruksåtgärder som kan medföra en förändrad hydrologi. Valdalssjöns agkärr är av internationellt intresse och ingår i Natura 2000-nätverket.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen som rör myllrande våtmarker, levande sjöar och vattendrag och levande skogar.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Väst kuststiftelsen. Förvaltningen ska ske i samverkan med Länsstyrelsen.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar (Göteborgs Posten och TTELA). Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelsen var införd i tidningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Biolog Fanny Sahlén har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, arkeolog Lars Jacobzon, arkitekt Peter Abrahamsson och länsjurist Jonas Ledelius

Göran Bengtsson

Fanny Sahlén

